

Obsah

Letošní stoleté jubileum /3

The One-Hundred-Year Jubilee /4

František Štícha

Články / Articles

Kontextová analýza a systém slovních druhů

Context analysis and a system of parts of speech /6

Václav Cvrček

**Some Current Problems of Corpus and Computational Linguistics
or Fifteen Commandments and General Truths**

**Několik současných problémů korpusové a počítačnické lingvistiky aneb Patnáct
příkázání a obecných pravd /33**

František Čermák

K vidové opozici u českých *verb dicendi*

Aspectual opposition for the Czech verbs of speech /45

François Esvan

**Variantnost koncovek *-i/-é* v nominativu plurálu substantiv
zakončených na *-asta, -ista, -ita* ve světle novějších korpusových
dokladů**

The variant endings *-i/-é* in the Nominative plural of nouns ended with *-asta, -ista, -ita* as seen through the newest corpus evidences /57

Milena Hebal-Jeziarska

K deklinaci pomnožných oikonym češtiny zakončených na *-y*

On the declension of Czech pluralia tantum oikonyms ending on *-y* /69

Jana Marie Tušková

Recenze / Reviews

Šárka Zikánová:

Postavení slovesného přísudku ve starší češtině (1500–1620) /86

František Štícha

Zprávy / News

Vidy jazyka a jazykovedy

Aspects of language and linguistics /92

Martina Ivanová

Pokyny pro autory /97

Instructions for authors /99

Objednávka /101

Order form /102

Letošní stoleté jubileum

František Štícha

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

sticha@ujc.cas.cz

Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, v. v. i, oslavuje v letošním roce významnou historickou událost: před sto lety, v roce 1911, byla založena *Kancelář Slovníku jazyka českého*, která o tři a půl desítky let později přerostla v komplexní výzkumnou instituci s posláním věnovat se výzkumu všech historických i soudobých aspektů českého jazyka a nazvanou Ústav pro jazyk český. Ten byl založen v roce 1946 akademikem Bohuslavem Havránkem, který se později spolu s Aloisem Jedličkou stal autorem *České mluvnice* a její zkrácené verze, *Stručné mluvnice české*, která pak mnoho desetiletí sloužila jako pomocná příručka při výuce češtiny na základních i středních školách a stala se velmi populární.

U zrodu *Kanceláře Slovníku jazyka českého*, instituce založené k soustředěné kolektivní práci na velkém mnohasvazkovém slovníku soudobé češtiny (počínaje poslední třetinou 19. století), stáli významní lingvisté František Pastrnek, František Š. Kott a Josef Zubatý. *Kancelář* zahájila činnost v květnu 1911 v jediné místnosti Hlávková paláce v Jungmannově třídě a výsledkem její činnosti byl devítisvazkový *Příruční slovník jazyka českého*, obsahující 250 000 slov; vycházel v letech 1935–1957.

Ústav pro jazyk český (ÚJČ), vyrostlý z kořenů *Kanceláře*, se stal naším prvním akademickým pracovištěm a později součástí nově založené Akademie věd. Původní *Kancelář* se stala v nově založeném ústavu jeho lexikografickým oddělením. Do péče ÚJČ postupně přešlo vydávání časopisů *Naše řeč* a *Slovo a slovesnost*. V ústavu postupně vznikla řada oddělení, vedle oddělení lexikografického např. oddělení gramatiky, oddělení jazykové kultury, oddělení vývoje jazyka, oddělení dialektologické, oddělení onomastiky aj., přičemž docházelo k různým přeskupování těchto oddělení, tj. k jejich slučování či štěpení.

Od roku 1947 do ústavu přicházeli mj. František Daneš, Miloš Dokulil, Josef Filipec, Karel Hausenblas a Igor Němec, kteří si postupně vybudovali renomé špičkových českých lingvistů. Dlouholetou pracovníci ústavu byla i Marie Těši-

telová, představitelka statistických metod v lingvistice, které užívá a rozvíjí i dnešní lingvistika korpusová.

Oddělení gramatiky vedl dosud nejdéle ve třech obdobích František Daneš, letos dvaadevadesátiletý, který v roce 2010 od prezidenta republiky obdržel medaili Za zásluhy. Oddělení gramatiky bylo koncem osmdesátých let spojeno s oddělením jazykové kultury a nově bylo obnoveno jako samostatné oddělení až v roce 2004. Jeho vedoucí inicioval založení tohoto časopisu, který začal vycházet v roce 2010 – díky Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové, jež se ujala výroby tohoto časopisu.

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. oslaví své sté výročí mj. mezinárodní konferencí s názvem *Čeština v pohledu synchronním i diachronním (Stoleté kořeny Ústavu pro jazyk český)*.

The One-Hundred-Year Jubilee

This year marks an important milestone in the history of the Institute of the Czech Language of the Czech Academy of Sciences: one hundred years ago, in 1911, its foundations were laid in the form of the *Office of the Czech Language Dictionary*. Thirty five years later, this initial project expanded into a full-fledged research institution – the Institute of the Czech Language – whose purpose was to provide an academic environment for studying the Czech language in all its synchronic and diachronic aspects. The institute was established in 1946 by Bohuslav Havránek; together with Alois Jedlička, he later co-authored *The Czech Grammar*, as well as its abridged version, *The Concise Czech Grammar*. The latter especially became widely known and popular and served for decades as a reference grammar for teaching Czech in middle schools and high schools.

The purpose of the *Office of the Czech Language Dictionary* was to give an institutional backing to a concentrated effort of a team of researchers working on a multi-volume dictionary of contemporary Czech (from the last third of the 19th century onward); among the founders were prominent linguists of the day, including František Pastrnek, František Š. Kott, and Josef Zubatý. The work started in May 1911, when the *Office* consisted of a single room in Hlávkův palác in Jungmannova Street, and resulted in a nine-volume *Concise Czech Dictionary* containing 250 000 words. Individual volumes were published in 1935-1957.

The Institute of the Czech Language was the first academic institute in the country, later becoming part of the newly established Academy of Sciences. The original *Office* transformed itself into the department of lexicography within the

new institute, which gradually took over the publication of the journals *Naše řeč* and *Slovo a slovesnost* and kept adding new departments, while occasionally restructuring their content and/or the range of their research focus: the department of synchronic grammar, language use, diachronic research, dialectology, onomastics, etc.

After 1947, the institute counted among its members a number of excellent Czech linguists (e.g. František Daneš, Miloš Dokulil, Josef Filipec, Karel Hausenblas, and Igor Němec), some of them enjoying great international recognition and respect. An important contributor to the institute's visibility was also Marie Těšitelová, whose pioneering work in using statistical methods in linguistics can be seen as a precursor to some of the methods used in the work of present-day corpus linguists.

So far the longest sitting Chair of the department of synchronic grammar has been František Daneš (this year celebrating his 92nd birthday), in 2010 also a recipient of a prestigious award bestowed by the Czech president – the Medal of Merit. In the late 1980s, the department was fused with the department of language use and did not regain its independent status until 2004. Since then, its current Chair has developed the idea of this journal, which was launched in 2010, thanks also to the Faculty of Education of University of Hradec Králové, which has taken on the production task.

As part of the celebrations, the institute has organized an international conference called *The Czech language in a synchronic and diachronic perspective: the hundred-year old roots of the Institute of the Czech Language*.

Kontextová analýza a systém slovních druhů

Václav Cvrček

*Ústav Českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy,
Praha*

vaclav.cvrcek@ff.cuni.cz

Context analysis and a system of parts of speech

ABSTRACT: The most influential achievement of corpus linguistics lies in the growing importance of context in the description of language. This is also reflected by context analysis which is introduced in this paper. Context analysis is an umbrella term for a bundle of methods sharing the same hypothesis: that all the features (form, meaning, function) of the language phenomena are mirrored by the context which they enter. It is important to emphasise that by the term “context”, it is meant here not only one or two adjacent tokens in a particular text, but all the neighbouring units (e.g. words, lemmas, part of speech tags etc.) which co-occur with a given word in all of its instances in a corpus. The paper discusses various types of context (range, type of contextual units etc.) and their effect on the analysis. By comparing contexts of distinct words or word groups we may find out what the similarities and differences are between language units, phenomena or even groups of lexemes. This type of research was conducted here to determine the relations between parts of speech.

KEY WORDS: context analysis, corpus-driven approach, morphology, parts of speech

KLÍČOVÁ SLOVA: kontextová analýza, corpus-driven přístup, morfologie, slovní druhy

Some Current Problems of Corpus and Computational Linguistics, or Fifteen Commandments and General Truths

František Čermák

The Institute of the Czech National Corpus, Charles University, Prague

frantisek.cermak@ff.cuni.cz

ABSTRACT: This contribution, which in a brief, succinct and almost aphoristic way, critically brings forward to the reader a number of problems of today's corpus and computational linguistics as well as their unsatisfactory solutions, is trying, at the same time, to do away with a number of myths and simplified opinions in the field.

KEY WORDS: corpus, corpus linguistics, computational linguistics, methodology, type of data, type of information, representativeness of corpora, systems of tagging, lemmatizers, ir/regularity in language, collocations, meaning, aligners

Několik současných problémů korpusové a počítačnické lingvistiky aneb Patnáct příkázání a obecných pravd

ABSTRAKT: Příspěvek ve stručné a téměř aforizované podobě připomíná řadu kritizovaných problémů a jejich neuspokojivých řešení v dnešní korpusové a počítačnické lingvistice a snaží se tak odstranit řadu mýtů a zjednodušujících představ.

KLÍČOVÁ SLOVA: korpus, korpusová lingvistika, počítačnická lingvistika, metodologie, typy dat, typy informace, reprezentativnost korpusu, systémy taggování, lemmatizátory, ne/pravidelnost v jazyce, kolokace, význam, alignery

K vidové opozici u českých verb dicendi

François Esvan

Univerzita "L'Orientale", Neapol

francois@esvan.net

Aspectual opposition for the Czech verbs of speech.

ABSTRACT: In this paper the author examines the aspectual usage of Czech verba dicendi *řikat/říci* when they introduce direct speech. According to the common opinion (Kopečný, 1962 – see also Forsyth, 1970 about Russian) there is a high degree of indifference in this type of situation. Data from the Czech National Corpus show on the contrary that aspectual choice is always somehow motivated in a broader context. It seems therefore that indifference is a mere illusion created by the observation of artificial or contextless examples.

KEY WORDS: czech language, verbal aspect, verbs of speech

KLÍČOVÁ SLOVA: český jazyk, slovesný vid, slovesa projevu

Variantnost koncovek *-i/-é* v nominativu plurálu substantiv zakončených na *-asta, -ista, -ita* ve světle novějších korpusových dokladů

Milena Hebal-Jeziarska

Ústav západní a jižní slavistiky, Varšavská univerzita

milena.hebal-jeziarska@uw.edu.pl

The variant endings *-i/-é* in the Nominative plural of nouns ended with *-asta, -ista, -ita* as seen through the newest corpus evidences.

ABSTRACT: The aim of the article is to present an analysis of variant endings *-i* and *-é*. The research was carried out on the base of Czech National Corpus SYN2005. The ending *-i* is a variant of ending *-é* in the standard language (it amounts to 4 %). According to the corpora examination, the ending *-i* can be mainly found in the names of followers and members of social and political movements and institutions. No occurrence or sporadic occurrence of the ending *-i* can be found in names of followers of religious views, supporters of religious movements and members of sects, the names of specialists and sportsmen. The occurrence of the form *-i* depends on the various factors: linguistic layer, semantical group that the word belongs to, type and frequency of the word, context and a text.

KEY WORDS: corpus quantitative analysis, morphology, variant endings, nominative plural, words ended with *-asta, -ista, -ita*.

KLÍČOVÁ SLOVA: kvantitativní korpusová analýza, morfologie, variantnost koncovek, nominativ plurálu, slova zakončená na *-asta, -ista, -ita*.

K deklinaci pomnožných oikonym češtiny zakončených na -y

Jana Marie Tušková

PdF Masarykovy univerzity, Brno

tuskova@ped.muni.cz

On the declension of Czech pluralia tantum oikonyms ending on -y

ABSTRACT: This contribution deals with the declension of Czech pluralia tantum oikonyms ending with -y in written Czech; the research was based on the SYN2005 corpus. The research focuses on two areas – firstly, feminine oikonyms with regular declension, and secondly, oikonyms with irregular declension. The corpus material contains 108 oikonyms ending with -y; there are 82 feminine oikonyms with regular declension and 26 irregular oikonyms. The oikonyms found in the corpus represent mostly the names of villages, towns and neighbourhoods. Irregular oikonyms can bear variant endings or doublet endings in Gpl., Dpl., Lpl. and Ipl. Tendencies and factors influencing the choice of endings in Lpl. can be objectively determined from the SYN2005 corpus material; there is a growing tendency to use the feminine variant ending with -áč instead of the doublet -ách/-ích. Dpl. and Ipl. forms are represented very rarely in the corpus, however, it can be said that written usage documents the peripheral occurrence of feminine endings (-ám, -ami) alongside the masculine endings (-ům, -ech, -ům/-ech; -y) which commonly occur in these two cases. Occurrence of the endings -ů, -ø in Gpl. is not caused by intrusion of feminine endings into the declension of masculine oikonyms, since both these endings are masculine. The majority of irregular oikonyms in the corpus has the original zero ending; only some names ending with -ky use the doublet ending -ů/-ø.

KEY WORDS: Czech oikonyms, oikonyms ending with -y, declension, developmental tendencies, variant and double forms, frequency, SYN2005 corpus

KLÍČOVÁ SLOVA: Oikonyma češtiny, oikonyma zakončená na -y, deklinace, vývojové tendence, variantní a dubletní tvary, frekvence, korpus SYN2005

Šárka Zikánová: Postavení slovesného přísudku ve starší češtině (1500-1620).

Praha: Karolinum, 2009, 233s.

František Štícha

Ústav pro jazyk český AV ČR, v.v.i.

sticha@ujc.cas.cz

Úvodem

Šárka Zikánová je, pokud vím, jedinou naší specialistkou na slovosled starší češtiny. Jako mladá lingvistka spojuje v sobě přednosti a kvality tradiční české lingvistiky se snahami současné korpusové lingvistiky o přiměřenou a dosažitelnou míru exaktnosti. Její kniha je toho výmluvným svědectvím. Je průkopnickým dílem nejen v tom smyslu, že je první knižní monografií o slovosledu ve starší češtině, ale i proto, že vychází z poměrně rozsáhlého materiálu, který vyhodnocuje statisticky s citlivým ohledem na všechny podstatné aspekty slovosledu a aktuálního členění, které lze v psaných staročeských textech reflektovat. Autorce jde mj. zejména o „propracování exaktní metodiky, kterou bude možné použít pro další výzkum slovosledu“ (s. 11).

K jednotlivým oddílům knihy: pozitiva

Autorka rozčlenila svou monografii do 14 oddílů. První z nich je úvod, v němž je kniha zapojena do badatelského kontextu, jsou představeny její cíle a raná čeština střední doby a je učiněna zmínka o cizích vlivech. Následují tři kapitoly představující autorčina teoretická východiska, jazykový materiál, s nímž pracovala, a metody zpracování dat. Oddíl pátý a šestý jsou pak ústředními kapitolami knihy: pátá kapitola je „analýza umístění syntetického přísudku ve starší češtině“ a šestá je „ukázka srovnání slovosledu konkrétních děl s obecnými hodnotami zjištěnými pro starší češtinu“. Následují závěr, poděkování, anglické resumé, seznam zkratk, rejstřík, seznam pramenů, literatura a příloha.

Hlavním a obecným autorčiným cílem je, jak píše v úvodu a jak se zmiňuje na různých místech knihy, ověřit klasickou Havránkovu tezi, podle níž stálo přísudkové sloveso ve starší češtině většinou na konci věty. V této souvislosti au-

torka vhodně upozorňuje na to, že „i bezpříznakové jevy starší češtiny vypadají jako příznakové, vycházíme-li z novočeského jazykového povědomí“ a že její kniha podává „souhrnnou informaci o obecné, bezpříznakové podobě starší češtiny“ (s. 10). K hlavním konkrétním cílům autorky patřilo: „popsat z kvantitativního hlediska postavení přísudkového slovesa v jednotlivých pozicích s ohledem na aktuální členění věty“; „popsat typy větných struktur, u nichž se projevuje výrazná tendence k jistému slovoslednému uspořádání“; „stanovit, zda v některých strukturách je postavení přísudkového slovesa gramatikalizováno“ (s. 11).

Jádrem teoretických východisek autorky jsou pojmy a konstrukty pražského generativismu Sgalla – Hajičové – Panevové, v jehož rámci autorka pracuje s pojmy forem a funkcí ve stavbě české věty (zde jde konkrétně o formy a funkce přísudku) a dále s pojmy povrchového a hloubkového slovosledu, přičemž je přirozeně zaměřena na slovosled „povrchový“ (později zaujmeme k tomuto pojmu kritické stanovisko). Její pojetí aktuálního členění se ztotožňuje s klasickým pojetím Firbase, A. Svobody, Sgalla – Hajičové – Buráňové i s pojetím L. Uhlířové; v jeho rámci autorka pracuje s pojmy kontextové zapojenosti, výpovědní dynamičnosti, subjektivního pořadu a dále se speciálnějším pojmy 'základu', 'rématu' a 'přechodu' a při analýzách struktur aktuálního členění uplatňuje známé testy: otázkový, test s negací aj.

Ve třetí kapitole se Zikánová věnuje charakteru a kvalitě svého jazykového materiálu a činí tak se vši pečlivou důkladností. Jde jí zejména o spolehlivý původ textů a o jejich žánrové složení; k němu podotýká, že „po syntaktické stránce se mezi sebou více odlišují texty různých žánrů než texty jednoho žánru z různých časových úseků v mezích 120 let“ (s. 51) Dále významně poukazuje na to, že „dělení textů podle žánrů“ neznamená „jednoznačné vymezení hranic“, nýbrž „vystižení jejich center“ (s. 51); ze zřejmých důvodů byly z materiálu vyloučeny poezie a drama. Pokud jde o hledisko časové, Zikánová rozdělila údobí 1500–1620 na šest úseků po dvaceti letech a každý z těchto úseků je v její databázi zastoupen. Autorka dále svůj materiál podrobila řadě pečlivě stanovených restrikcí: vyloučila např. reflexivní slovesa, infinitiv a omezila se pouze na oznamovací věty. Všechny své kroky náležitě zdůvodňuje. Excerptované doklady shromáždila v databázi obsahující 34 údajů. Tato databáze zahrnuje množství údajů o původu dokladu, o jeho vlastnostech syntaktických, např. údaje o pozici vedlejších vět (antepozice, postpozice), o umístění podmětu, o významu přechodníkových konstrukcí, o pozici kvantifikačních výrazů atd. a konečně o vlastnostech aktuálního členění.

Čtvrtá kapitola má jen čtyři strany a je věnována statistickým metodám zpracování dat. Zikánová se zde mj. snaží vyhovět požadavkům na stanovování a vyvracení hypotéz, jak jsou obvyklé v přírodních vědách. K užitečnosti její „nulové hypotézy“ lze však mít vážné námitky. Podstatu jejího přístupu motivovaného snahou vyhovět požadavkům na vědeckost lze shrnout takto: abychom

pracovali vědecky, nelze prostě něco předpokládat a pak to dokázat. Naopak je nutné „teoreticky předpokládat“ (což ve skutečnosti znamená nepravdivě či pokrytecky) opak toho, co předpokládáme, a tento předpokládaný opak poté zjištěnými fakty vyvrátit. Myslím, že v lingvistice nemáme zapotřebí podobných úliteb vůči přírodním vědám, neboť na rozdíl od nich pracujeme velkou měrou s mentálními a objektivně nezměřitelnými a nevypočitatelnými hodnotami – jakkoli též pracujeme s mnoha faktory formálními a objektivizovatelnými.

Pátá kapitola je první ze dvou kapitol tvořících jádro knihy, pokud jde o výsledky autorčina konkrétního výzkumu. Podáme zde stručný vybraný přehled jeho pozitivních výsledků bez kritických stanovisek, která shrneme v závěru recenze. Východiskem může být zjištění autorky týkající se podílu slovesného přísudku na funkcích aktuálního členění. Podle Zikánové je ve sledovaných staročeských textech syntetický slovesný přísudek (dále SSP) nejčastěji ve funkci tzv. 'přechodu' (jde o hodnotu přechodné fáze mezi tématem a rématem) – v procentuálním vyjádření je tato funkce zastoupena téměř 86 procenty, rématem je pak SSP v téměř 13 procentech a tématem v pouhých necelých dvou procentech. Zikánová dále spočítala, že na začátku a uprostřed věty stojí SSP v jejím materiálu častěji než na konci – konkrétně jde o 863 proti 775 výskytům (s. 73) a jen těmito elementárními počty vyvrátila Havránkův opačný předpoklad o centrální pozici slovesného přísudku ve staročeské větě. Zikánová dále porovнала poměry ve starší a nové češtině a zjistila, že zatímco koncová pozice SSP ve starší češtině je zhruba 37 procent, v nové češtině to je pouhých sedm procent ze všech pozic umístění SSP. Pokud jde o koncovou pozici slovesa, autorka rozlišuje, zda na konci stojí sloveso ve funkci přechodové, tematické nebo rematické.

Ze všech autorkou zjištěných jazykových vlastností a vzhledem k nim stanovených typů vět ovlivňujících umístění přechodového slovesa do koncové větné pozice budu jmenovat jen dva: typ vět s paralelní výstavbou, který Zikánová uvádí na prvním místě touto větou: *Ačkoli již u vaší milosti troje psaní mám, ale až do této chvíle žádný odpovědi na některý i potřebné artikule nemám, ale vždy každý chvíle toho očekávám.* (s. 80). Do jaké míry paralelní výstavba vět ovlivňuje pozici SSP, dokládá Zikánová i statisticky (tab. 19, s. 82); a tak zamítá „nulovou hypotézu, že paralelnost výstavby nesouvisí s polohou slovesa“ (ve skutečnosti ovšem pochopitelně její výchozí předpoklad byl opačný – srov. moje výhrady výše). Jinou z vlastností ovlivňujících umístění přechodového slovesa do koncové větné pozice je několikanásobnost (zpravidla dvojnásobnost) přísudku. Z autorčiných dokladů vyjímám: *[...] ihned bez meškání k témuž Kronštádtu cestu před sebe vzal, a když k němu přitáhl, tu teprva dokonce, že naprosto oškrabán jest, seznal a porozuměl.* (s.86). Nejvyšší podíl vět s několikanásobným přísudkem mají administrativní a oficiální listy, patřící k vysokému stylu, jak dokládají tabulky 25 a 26. (V tab. 26 je bohužel přehozen procentní podíl listů oficiálních a listů soukromých - jde o zhruba 19 procent u listů ofici-

álních a 4 procenta u listů soukromých, nikoli naopak, jak je omylem uvedeno v tabulce.)

Pokud jde o žánry a styly jako faktor ovlivňující slovosled, zjistila autorka, že přechodové sloveso se nejméně často umísťovalo do koncové pozice v zábavné literatuře, kterou lze v té době jednoznačně řadit mezi texty nižšího stylu. K jejímu patrně nejzajímavějšímu zjištění patří žánrově podmíněný rozdíl v četnosti koncové pozice SSP u jediného autora, a sice u Mikuláše Konáče z Hodiškova: zatímco v zábavném *Pravidle lidského života* jde o pouhý devíti-procentní podíl sledované pozice, u díla *Sen o štěstí* je tento podíl téměř 66 procent.

Pokud jde o aspekty dobové, je podle mne patrně nejzajímavějším autorčinným zjištěním už sám elementární fakt, že *Pravidlo lidského života* Mikuláše Konáče z Hodiškova z r. 1528 je psáno v typicky novočeském slovosledu, a vymyká se tak výrazně i z hlediska pozice SSP z celkové dobové literární produkce.

V kapitole šesté se autorka podrobně věnuje jednotlivým dílům a všimá si toho, do jaké míry se jejich slovosled shoduje s obecnými pravidly či tendencemi, či se naopak od nich liší. Zjišťuje například, že slovosled Hájkovy kroniky je vzhledem k pozici SSP mezi dobovými historiografickými díly netypický, nevybočuje však z hlediska slovosledu z celkové dobové produkce. Dále se autorka podrobně věnuje Lukášovu evangeliu a zjišťuje, že z hlediska pozice slovesa se tato část bible výrazně liší od ostatních náboženských textů dané doby. Autorka dokonce píše: „Celkově se ve srovnání se všemi texty základní databáze ukázalo, že slovosled Lukášova evangelia je velmi odlišný od běžného úzu psaných textů ve starší češtině.“ (s. 174)

Jako zvláštní slovosledný rys Lukášova evangelia je nejprve uveden ten slovosled, v němž rematické sloveso stojí na počátku nebo uprostřed věty. (Tento slovosled ovšem Zikánová registruje i v jiných staročeských textech.). Protože jde z hlediska aktuálního členění věty o zajímavý slovosledný jev, s nímž se setkáváme i v současné psané češtině (Štícha, 1987, 2003, 2011), ocitujeme zde několik autorčinných dokladů (réma je zvýrazněno tučně; všechny doklady pocházejí z Bible kralické).

I šetřili ho zákoníci a farizeové, bude-li v sobotu uzdravovati, aby nalezli, čím by jej obžalovali. Ale on **znal** přemýšlování jich.

Ježíš pak, pln jsa Ducha svatého, vrátil se od Jordánu, a puzen jest v Duchu na poušť. A za čtyřřidceti dní pokoušín byl od ďábla, a nic **nejedl** v těch dnech.

A pastýři byli v krajině té, ponocující stráž noční držíce nad svým stádem. A aj, anděl Páně postavil se podlé nich, a sláva Páně **osvítila** je. I báli se bázní velikou.

Jako jeden ze speciálních případů tohoto slovosledu uvádí Zikánová věty, v nichž kontextově zapojený podmět stojí – podle ní odchylně od aktuálního členění – až za slovesem. Uvádím dva z jejích dokladů:

Přistoupivši pozadu, dotkla se podolka roucha jeho, a hned přestala nemoc její.

[...] Nebo měl dceru tu jedinou, kteréž bylo okolo dvanácti let, a ta umírala. [...] A když on ještě mluvil, přišel jeden od knížete školy, řka jemu: Již umřela dcera tvá.

Kritická stanoviska

Kniha Šárky Zikánové je podle mne založena na takovém způsobu lingvistické práce a je psána tak, že jí lze s jistým oprávněním vytknout máloco. Nicméně přece jen ze svého hlediska jisté výhrady mám. Například když autorka průběžně ve své práci upozorňuje na to, že ten či onen větný či aktuálněčlenský element se umísťuje na to či ono místo ve větě „bez ohledu na aktuální členění“, stálo by za námahu pokusit se někde objasnit, a to nejen z jednoho teoretického stanoviska, co to znamená brát či nebrat ohled na aktuální členění. Zdá se sice zřejmé, co má autorka na mysli, nicméně výraz „ohled(y) na aktuální členění“ takto formulován je natolik obecný a komunikačně „zatížený“, že rozhodně provokuje k mnoha úvahám.

Pokud jde o rozlišování mezi „hloubkovým“ a „povrchovým“ slovosledem, autorku nejspíš nepřesvědčím o tom, že ani z hlediska terminologického, ani z hlediska pojmoslovného a teoretického toto lišení není příliš účelné, a zejména že není příliš vhodné pro empirické výzkumy. Např. tvrzení, že „V hloubkovém slovosledu přísudkové sloveso naznačuje hranici mezi kontextově zapojenou a nezapojenou částí [...]“ je možno akceptovat s výhradami. Jednak jde o to, že tato už tradiční teze přejatá z Firbasových prací se může pro široce a objektivně materiálově založené korpusové výzkumy jevit jako příliš obecná, jednak proto, že není příliš jasná, proč tu jde právě o „hloubkový“ slovosled a jaký je tu jeho vztah k slovosledu „povrchovému“.

Další námitka má konkrétnější povahu a týká se konkrétního, byť stále ještě dostatečně obecného jevu: Když se autorka zamýšlí nad příčinami umístění slovesného přísudku na začátek věty, uvádí mj. tento argument: „Důsledkem této funkce může být např. umístění přísudku co nejbližší k začátku, aby se signalizovalo, že začala nová klauze. Takovému umístění je příznačné např. pro přísudkové sloveso ve větě řídící po větě vedlejší se spojkou *když*: *Když se rozednilo, vyrazil Petr do práce.*“ (s.16). V tomto případě jde o situaci v současné češtině. Není tu však zcela jasné, co se míní tím, že tento slovosled je příznačný. Má to znamenat, že je častější a obvyklejší než slovosled obrácený, tedy *Když se rozednilo, Petr vyrazil do práce.*? Možná že nemá, ale nevíme to jistě. Pro jistotu jsem tedy nahlédl do korpusu SYN (1,3 miliardy), zadav tyto dva jednoduché dotazy (ve zjednodušeném zápisu, kde 'N1' je substantivum v nominativu, 'V' je sloveso, ',' je čárka a posloupnost hledaných veličin je znázorněna +): 1. *Když + se + V + , + V + N1* (jde o strukturu odpovídající struktuře věty *Když se rozednilo, vyrazil Petr do práce.*); 2. *Když + se + V + , N1 + V* (*Když se rozednilo, Petr vyrazil do práce.*). Na strukturu prvního typu je v daném korpusu 286 dokladů, na strukturu druhého typu 210 dokladů. Pokud však sloveso nemusí stát bezprostředně po N1, a budeme-li tedy hledat strukturu zmenšenou o jeden obligatorní slo-

vosledný prvek: 3. *Když + se + V + , + N1* (např. *Když se předkláněla, ňadro jí sklouzlo po Markově paži*. - SYN, překladový text), dostaneme 581 dokladů. Zdá se tedy, že nerozsáhlý materiál (jaký dosud představuje PDT) a velmi obecné teoretické předpoklady, s nimiž se v rámci jisté teorie pracuje, nás mohou svádět na scestí.

Závěrem

Kniha Šárky Zikánové velmi výmluvně a názorně ukazuje, kudy by se měl ubírat vývoj značné části lingvistiky. Nemyslím tím zaměření na starší fáze češtiny a na její vývoj, myslím tím přesnou práci s jazykovým materiálem, zejména takovou, kterou umožňuje a motivuje práce s elektronickými korpusy. Myslím tím také pečlivé analýzy konkrétních jevů a pečlivé zvažování míry abstrakce, již je vhodné aplikovat. V této stručné recenzi jsem upozornil na některé z těch informací, jež kniha přináší, které mě nejvíce zaujaly, zatímco na mnohé jiné se nedostalo. Není ostatně úkolem recenze ve zkratkách reprodukovat a/nebo hodnotit vše.

Autorčinu pečlivost a akribii mj. dokumentuje i celkem 118 tabulek a grafů s rozmanitými statistikami.

Kniha o slovosledu a aktuálním členění ve starší češtině (byť ne od jejich počátků) Šárky Zikánové patří bezpochyby k těm, jež je třeba pečlivě studovat a na výsledky v nich obsažené nezapomínat.

LITERATURA:

ŠTÍCHA, F. (1987): Komunikativní funkce umíst'ování východiska (tématu) na konci věty. *Naše řeč*, 70, s. 69–75.

ŠTÍCHA, F. (2003): Česko-německá srovnávací gramatika. Praha: Argo.

ŠTÍCHA, F. (2011): Slovosled a aktuální členění věty. In: *Kapitoly z české gramatiky*. Praha: Academia, s. 733–784.

Vidy jazyka a jazykovedy

Martina Ivanová

Inštitút slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF PU

Prešov

ivanovmartina@gmail.com

Miloslava Sokolová svoje vedecko-výskumné a pedagogické pôsobenie spája s Inštitútom slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií Filozofickej fakulty PU v Prešove a práve toto pracovisko usporiadalo 20. – 21. 5. 2010 medzinárodnú konferenciu, venovanú jej životnému jubileu a nazvanú **Vidy jazyka a jazykovedy**. Miloslava Sokolová je autorkou niekoľkých monografií (*Sémantika slovesa a slovesný rod*, 1993; *Nový deklinačný systém slovenských substantív*, 2007), učebných textov (*Kapitolky zo slovenskej morfológie*, 1995; *Slovenčina a čeština. Synchronne porovnanie s cvičeniami*, 2005; *Základy slovenskej gramatiky s textami a cvičeniami*, 2006), redaktorkou zborníkov (*Sondy do morfosyntaktického výskumu na korpusovom materiáli*, 2006; *Morfematický výskum slovenčiny (možnosti jeho štatistického, elektronického a didaktického spracovania)*, 2006) a autorkou desiatok vedeckých štúdií a recenzií. Bola hlavnou redaktorkou, spoluautorkou a spiritum movens viacerých lexikografických projektov. Možno spomenúť *Valenčný slovník slovenských slovies* (1998), v slovenskom kontexte prvé lexikografické spracovanie slovies z hľadiska ich valenčných štruktúr, *Morfematický slovník slovenčiny* (1999), prvý slovník morfematiky v slovenčine, a *Slovník koreňových morfém slovenčiny* (2005, 2007), slovník morfematicko-derivačný, ktorý umožňuje skúmanie vzťahov medzi morfematickou štruktúrou lexém a ich derivačnou charakteristikou. Miloslava Sokolová bola vedúcou grantu *Morfosyntaktický výskum v Slovenskom národnom korpuse* (2004–2006) a oponentkou morfolologickej anotácie Slovenského národného korpusu. Je tiež autorkou rozsiahlej štúdie *Možnosti vytvorenia slovenskej morfológie na korpusovom základe* (2004), v ktorej sa zaoberá možnosťou kreovania morfosyntaxe na báze korpusového materiálu.

Vo svojej poslednej monografii *Nový deklinačný systém slovenských substantív* (2007) Miloslava Sokolová pri návrhu na vymedzenie a usporiadanie deklinačných tried a vzorov používa metaforu vejára, ktorá rešpektuje štruktúrované rozpätie makroparadigmy vo výskumoch deklinácie substantív. Nazdávam sa, že sa nedopustíme násilnej analógie, ak si jej metaforu vejára

vypožičiame v tomto príspevku. Metafora roztvoreného vejára sa totiž automaticky núka pri pohľade na tematické bloky konferencie, odrážajúce rozpätie vedecko-výskumnej činnosti jubilantky – od dialektológie a onomastiky, reflektujúcich začiatky vedecko-výskumného pôsobenia jubilantky, cez problematiku sociolingvistiky, kontaktovej lingvistiky a vyučovania slovenčiny ako cudzieho jazyka až po otázky morfematiky a morfosyntaxe, posledné desaťročie intenzívne späté s výskumami v rámci korpusovej lingvistiky.

Podme sa teda pozrieť na jednotlivé vystúpenia. Všeobecnolingvistickými otázkami sa vo svojom príspevku *Symetria a asymetria v jazyku* zaoberal Ján Sabol. Ukázal, ako opozícia symetria – asymetria koreluje s pólmi ikonicko-symbolické a arbitrárne, paradigmatické a syntagmatické, simultánne a sukcesívne, metaforické a metonymické.

Problematike dialektológie, jej začiatkom a dialektike jej vývinu, vzťahom dialektológie a sociolingvistiky sa vo svojom vystúpení *Na počiatku bola dialektológia... alebo Dialektika dejín disciplíny* venoval Ivor Ripka.

V onomastickom bloku Jana Marie Tušková prezentovala výsledky výskumu českých oikónym v príspevku *Ke gramatické kategorii rodu českých oikónym typu „Olomouc“ a „Jaroměřice“*. Zamerala sa hlavne na kolísanie v rode a pokúsila sa identifikovať faktory, ktoré na toto kolísanie vplývajú. Otázkami urbanonymie, fungovaním urbanonym v oficiálnej a neoficiálnej komunikácii a ich paradigmatickou sa vo svojom príspevku *Oficiálnosť a neoficiálnosť verus paradigmatica urbanonymie* zaoberal Pavol Odaloš.

Najintenzívnejšie vedecko-výskumné pôsobenie jubilantky je späté s otázkami morfosyntaxe, vo viacerých príspevkoch sa tak prezentovali otázky späté s touto oblasťou jazyka. Juraj Dolník sa vo svojom vystúpení *Spôsoby existencie morfológie* venoval otázke, aký druh systému predstavuje morfológický systém a k akému druhu predmetnosti patrí tento systém. Otázka, ako jestvuje morfológia, má okrem ontologickej dimenzie svoj ďalší rozmer v uvedomení si poznávacej reštrikcie, ktorú so sebou prináša aplikovanie konkrétnej metodológie. Otázkami konfrontačnej morfológie sa vo svojom príspevku *Konfigurácie jazykových areálov z typologického hľadiska* zaoberal Pavol Žigo. Predstavil projekt spracovania substantívnej deklinácie v nárečiach všetkých slovanských jazykov, ktoré umožní prekročiť deskripciu vývinu morfológických štruktúr jednotlivých slovanských jazykov smerom k explanácii príčin areálovej distribúcie jednotlivých javov. Dobrina Daskalová v príspevku *Jeden z rozličných prístupov k zámenám v spisovnom bulharskom jazyku* prezentovala vzťah medzi invariantnými diferenciatnými sémantickými príznakmi zámen a ich správaním sa ako proforiem v reči. Cieľom príspevku Petra Karpinského *Výskyt konjunkcií v texte Lesť pochádzajúcom z roku 1885* bola analýza parataktických konjunkcií v texte z tzv. martinského obdobia na základe Czabelovho chápania spojok v Rukováti spisovnej reči slovenskej. Marta Vojteková skúmala *Druhotné predložky v spisovnej slovenčine*, a to z hľadiska fungovania systému sekundárnych

predložiek a ich sémantiky. Mária Imrichová vo svojom vystúpení *Vyjadrenie disjunktívnosti a eventuálnosti v normatívnom texte (na pozadí všeobecného chápania a vyjadrenia týchto vzťahov)* poukázala na rozdiely medzi eventuálnosťou a disjunktívnosťou a fungovaním operátorov eventuálnosti a disjunktívnosti v bežnej komunikácii a v legislatívnych textoch.

Miloslava Sokolová bola v slovenskom kontexte jednou z prvých, ktorí si uvedomili výhody, ktoré „gramatika na korpusový pohon“ ponúka. Veľké množstvo vystupujúcich preto aj v nadväznosti na jej iniciačné pôsobenie v oblasti korpusovej lingvistiky predstavilo výsledky svojich morfosyntaktických výskumov realizovaných na materiálnej báze Slovenského národného korpusu. Problematikou *Intrajazykových faktorov v deklinácii neživotných maskulín zakončených na -r, -l v L sg a N pl* sa zaoberala Miroslava Kyselová. Na základe štatistických údajov získaných korpusovým výskumom sa pokúsila identifikovať silu intrajazykových faktorov determinujúcich deklinačnú osciláciu pri tejto podskupine maskulín. Preferencia jedného z deklinačných variantov jednak poukazuje na kooperáciu faktorov pri ich konvergentnom pôsobení, jednak odhaľuje silu konkrétneho faktora, ktorá sa ukazuje pri divergentnom pôsobení faktorov. V príspevku *Epistemické funkcie evidenčných operátorov v slovenčine* Martina Ivanová predstavila výsledky korpusového výskumu kolokácií evidenčných a epistemických operátorov, na základe ktorých možno identifikovať epistemickú hodnotu evidenčných operátorov a ich komunikačno-pragmatické funkcie v texte. Vo svojom príspevku *Operátory príпустkového vzťahu v súčasnej písanej slovenčine* Jana Kesselová na základe analýzy korpusového materiálu predstavila inventár operátorov príпустkového vzťahu v súčasnej písanej slovenčine, typy obsahových súvislostí medzi výpovednými obsahmi a komunikačné funkcie výpovedí s jednotlivými typmi. *Budem bežať, až kým nepobežím alebo K problematike syntetického a analytického futúra pohybových determinatívnych slovies* bol názov príspevku Martiny Bodnárovej, v ktorom skúmala časové schémy v podrad'ovacích súvetiach vzhľadom na tvorenie syntetického a analytického futúra determinatívnych slovies a ich realizáciu v jazykovom úze. Jaroslava Stašková vo svojom vystúpení *Výskum antepreterita na korpusovom materiáli* prezentovala výsledky výskumu, zameraného na frekvenčnú a štýlovú distribúciu antepreterita v korpusovom materiáli, na vzťahy antepreterita a vidu, reflexívnosti, aspektu a lexikálnej charakteristiky slovies. Katarína Gajdošová vo svojom príspevku *Funkcie českých jazykových prostriedkov v prehovoroch respondentov v Slovenskom hovorenom korpuse* skúmala interferenciu českých prvkov v slovenských hovorených prejavoch, pričom predstavila aj projekt budovania slovenského hovoreného korpusu. Mária Šimková vo svojom vystúpení *Kolokabilita istotných častíc v slovenčine a češtine (korpusovolingvistická analýza)* analyzovala kompatibilitu a imkompatibilitu jednotlivých istotných častíc na základe ich zistených kolokačných preferencií v korpuse. Vladimír Benko predstavil *Kolokačné profily slovies v SNK*

a vo webovom korpuse Wanda, pričom poukázal na výhody korpusových nástrojov umožňujúcich analyzovať typické kolokácie pri verbálnych jednotkách.

Jeden z posledných vedecko-výskumných výstupov jubilantky predstavujú štúdie o vide publikované v zborníku *Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine* (2009), pričom aspektologická problematika rámcovala aj samotný názov konferencie. V nadväznosti na výskumy jubilantky bolo viacero príspevkov zameraných na problematiku vidu. Nicol Janočková v príspevku *Gramatika v slovníku a slovník (aj) pre gramatiku* prezentovala spracovanie biaspektuálnych slovies v Slovníku súčasného slovenského jazyka, pričom sa zaoberala aj otázkami adaptácie biaspektuálnych slovies, ktorú poníma ako kryštalizáciu aspektovej hodnoty slovies v smere k biaspektuálnosti aj v smere od biaspektuálnosti. Milada Hirschová vo svojom vystúpení *Slovesný vid a tzv. performativnosť* ponúkla výsledky výskumu vidu pri performatívne použitých slovesách. Skutočnosť, že performatívne môžu byť použité iba nedokonavé slovesá, sa podľa autorky zakladá na nevyhnutnosti vyjadriť aktuálnu prítomnosť, pretože iba vtedy dochádza ku koincidencii realizácie výpovede (aktu lokučného) a realizácie obsahu príslušného slovesa (aktu ilokučného).

Otázkam morfeomatiky a derivatológie sa venovalo šesť príspevkov. Martin Ološtiak predstavil vo svojom vystúpení *Úvodné poznámky k spracovaniu slovo tvorby súčasnej slovenčiny (na materiáli Slovníka koreňových morfém slovenčiny)* projekt slovo tvorby súčasnej slovenčiny, ktorého cieľom je čo najkomplexnejšia deskripcia a explanácia fungovania slovo tvorného systému slovenského jazyka v langue, ako aj v parole. Katarína Vužňáková vo svojom príspevku *Kompozitá v detskej reči, jazykovom systéme a lexikografickom spracovaní* prostredníctvom významu kompozít, ktorých slovo tvorný význam sa odchyľuje od lexikálneho, poukázala na ontogénezu reči a myslenia, dynamiku jazyka a synergické pôsobenie jednotlivých oblastí jazyka a princípov, na ktorých sú založené jazyk a kognícia. Alexandra Jarošová v rozsiahlej štúdii *Prípony -ák a -ár v komplexe lexikálnej variantnosti* presvedčivo poukázala na dôležitý aspekt kvantity spomínaných prípon vzhľadom na dynamiku uplatňovania regulátorov kvantity v kvantitatívnom pôdoryse inkriminovaných výrazov v kontexte lexikálnej variantnosti. Vyčerpávajúci prehľad problematiky jednotiek so sufixmi -ár, -áreň z hľadiska kodifikačných riešení a ich reflexií v jazykovednej diskusii priniesol Slavomír Ondrejovič vo svojom vystúpení *Ešte raz o kauze -ar, -areň*. František Šimon vo svojom príspevku *Alfa privatum v morfeomatickej analýze latinských slov gréckeho pôvodu* analyzoval slová s tzv. alfa privatum, gréckym prefixom, ktorý znamenal zápor, pričom aplikoval kritériá morfeomatickej segmentácie uplatnené v Morfeomatickom slovníku slovenčiny. Slávka Oriňáková predstavila spracovanie *Slovesných derivačných sufixálnych morfém v latinských deverbatívnych substantívach a adjektívach*. Predmetom jej analýzy bolo sedem slovesných sufixálnych derivačných morfém, ktoré sa vyskytli v 84 substantívach a adjektívach.

Veľká časť príspevkov sa venovala problémom štylistiky, sociolingvistiky a komunikačnej lingvistiky. Vo svojom vystúpení *Tekst – komunikat, jazyk – system komunikacji* Kazimierz Michalewski poukázal na bežnú rečovú prax označovať rôzne systémy komunikácie termínom jazyk (počítačový jazyk, jazyk gest). Metaforické aplikácie termínu jazyk podľa neho nie sú problémom v neodbornej komunikácii, v lingvistike a semiotike však autor navrhuje používať termíny systém komunikácie a komunikát namiesto hyponým jazyk a text. Justyna Dziagacz skúmala *Profesjolekt dziennikarski*, teda žurnalistický jazyk, jeho profesionálnu terminológiu, lexikálne jednotky a frazeológiu. Eva Jandíková a Jiří Zeman v príspevku *Prezentace vztahu dívky a chlapce v dívčích časopisech* prezentovali výsledky komunikačnej analýzy listov dievčat publikovaných v časopisoch *Bravo Girl*, *Dívka a Top dívky*. Autorský kolektív Svetlana Kapaloková, Daniela Slančová, Jana Kesselová, Iveta Bónová, Marína Mokolajová a Stanislava Zajacová prezentoval vo svojom vystúpení *Vývin gramatiky detskej reči na základe priemernej dĺžky výpovede* výsledky výskumu stupňa morfosyntaktického vývinu v detskej reči, pri ktorom je kvantitatívnou mierkou priemernej dĺžky výpovede počet morfém (slov alebo slabík). Stanislava Zajacová sa v príspevku *Znaky disproporcie v trénerskom komunikačnom registri* venovala problematike disproporčnej komunikácie a jej podobám v komunikácii tréner – hráči.

Osobitný blok predstavovali príspevky z oblasti konfrontačnej lingvistiky, didaktiky a výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka. Jana Pekarovičová mapovala vo svojom vystúpení *Slovenčina ako cudzí jazyk očami Miloslavy Sokolovej* vedecko-výskumné inšpirácie z lektorských pobytov Miloslavy Sokolovej v zahraničí, ktoré sa premietli do teoretických i praktických prác. V príspevku *Slovenský jazyk ako cudzí jazyk v kontexte projektu Škola bez hraníc* Mária Čižmarová prezentovala výsledky medzinárodného projektu Centra pre európsku politiku *Škola bez hraníc*, ktorý bol zameraný na rozvoj kontaktov medzi slovenskými a ukrajinskými školami. Lucia Gianitsová-Ološtiaková vo svojom vystúpení *Niekoľko poznámok o projekte Slovenčina z prvej ruky* predstavila projekt webovej stránky slovenčiny pre učiteľov a študentov, ktorá bude ponúkať didakticky adekvátne a podnetné cvičenia zamerané na vybrané javy jazykového systému slovenčiny.

Publikačným výstupom konferencie bude konferenčný zborník, ktorý mal spolu s bibliografiou Miloslavy Sokolovej vyjsť začiatkom roka 2011.

Pozn. red. Elektronická podoba zborníku je dostupná na adrese <http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Olostiak2/index.html>.

Pokyny pro autory

Redakce přijímá pouze původní, dosud nepublikované práce v češtině, slovenštině, angličtině nebo němčině. Pokud je anglický nebo německý příspěvek napsán nerodilým mluvčím, redakce autora vyzývá, aby svůj text nechal korigovat rodilým mluvčím-lingvistou.

Redakce žádá autory, aby své příspěvky ve formátu *.doc zaslali elektronicky na adresu **kg@ujc.cas.cz**. Zároveň je třeba na adresu redakce (**Korpus – gramatika – axiologie, Univerzita Hradec Králové, KČJL PdF, Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové**) zaslat jeden anonymizovaný vytištěný exemplář.

Povinnou součástí příspěvku psaného v jakémkoli jazyce je anglický abstrakt v rozsahu 100 až 150 slov a klíčová slova v jazyce příspěvku a angličtině. U anglicky nebo německy psaných příspěvků o češtině žádáme též název, abstrakt a klíčová slova v češtině.

Základní struktura příspěvku:

- název příspěvku;
- jméno a příjmení autora;
- pracoviště, e-mailová adresa;
- anglický abstrakt, klíčová slova;
- text;
- reference

Úprava příspěvku:

- zejm. pokud chcete do textu vkládat tabulky či grafy, doporučujeme nastavit už pro rukopis velikost stránky A5, popř. užít písmo Cambria vel. 9 pro základní text, vel. 8 pro ostatní texty;
- příspěvek by měl být členěn na kapitoly (a event. subkapitoly); ty se označují čísly desetinné soustavy do maximálně čtyř číslic (1.; 1.1; 1.1.2; 1.1.2.1); poté, je-li to nutné, lze užívat římských číslic (I, II) nebo písmen (A, a);
- doklady analyzovaných jevů je vhodné průběžně číslovat a číslo z obou stran uzávorkovat: (1); jednotlivé doklady se píší zkraje strany vždy v samostatném odstavci; pokud se jako doklad daného jevu uvádí několik vět (kvůli žánru, stylu, kontextu atp.), není nutno je číslovat, ale píší se v jednom bloku, shora i zdola vyčleněném z textu, jiným typem písma;
- doklady jsou na konci opatřeny citací zdroje; je-li doklad převzat z korpusu, stačí citovat tento korpus; má-li zavedenou zkratku, pak tuto zkratku, např. SYN2006pub;
- případná morfologická anotace příkladových vět by se měla dít v duchu pravidel Lipské konvence (Leipzig Glossing Rules).
- tabulky je třeba průběžně číslovat, opatřit názvem a umístit na stránce vlevo;
- poznámky jsou umístěny pod čarou;
- citace v textu: např. (Daneš, 1969, s. 86);
- úpravu referencí provádějte podle následujícího vzoru:

DUŠKOVÁ, L. (1984): Some contrastive notes on interrogative sentences in Czech and in English. *Philologica Pragensia*, 72–82.

BIRJULIN, N. A. – CHRAKOVSKIJ, V. S. (2001): Imperative sentences: theoretical problems. In: V. S. Chrakovskij (ed.), *Typology of Imperative Constructions*. München: Lincom Europa, 354 pp.

ZIFONUM, G. – HOFFMANN, L. – STRECKER, B., et al. (1997): *Grammatik der deutschen Sprache*, Bd. 2. Berlin – New York: Walter de Gruyter.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvek odmítnout nebo vyžádat jeho úpravu.

Příspěvky procházejí posouzením nejméně dvou nezávislých oponentů, kteří nejsou členy redakce.

Instructions for authors

The journal solicits only original, previously unpublished work. Articles can be written in Czech, Slovak, English, or German. Please be advised that if the article is written in a language that is not the author's native language, authors are asked to have their manuscript carefully checked by a native speaker.

Manuscripts should be submitted both electronically and in one hard copy. Please email the article as an attached file to the address **kg@ujc.cas.cz** and send one hard copy, without showing the author's name, to the postal address of the journal: **Korpus – Gramatika – Axiologie, Univerzita Hradec Králové, KČJL PdF, Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové**. The printed copy should be written in Microsoft Word, font size 12 pts., line spacing 1.5, and with sufficient margins.

Each submission must be accompanied by an abstract of 100–150 words, written in English.

The file with the electronic submission should contain the following:

- submission title;
- author's first and last name;
- affiliation and the author's email address;
- abstract in English;
- text of the article;
- references.

Formatting guidelines

The paper should be divided into **sections** (and, possibly, **subsections**). These are numbered in a decimal system, up to four levels (e.g. 1; 1.1; 1.1.2; 1.1.2.1). If additional subsections are needed, use Roman numerals (I, II) or letters (A.; a.).

Attested examples should be numbered sequentially, by using numbers enclosed in parentheses: (1). Examples are not indented but each example forms a separate paragraph. If an example consists of multiple sentences (for stylistic, contextual, etc. purposes), they are written in one contiguous sequence, not as separate (and numbered) paragraphs. The examples should be separated from the main text by a single line and typed in a different font, preferably in Verdana, size 9 pts, single spaced.

Each example is accompanied by reference to its source. If the example is taken from an electronic corpus, it is sufficient to name the corpus; if the corpus has a standard abbreviation, use the abbreviation, e.g. ČNK.

Tables must be numbered and each table must be accompanied by a caption. Tables are left-justified.

Footnotes are numbered sequentially and placed at the bottom of the page.

Literature cited in the text: (Daneš, 1969, s. 86).

Bibliographic references are formatted as follows:

DUŠKOVÁ, L. (1984): Some contrastive notes on interrogative sentences in Czech and in English. *Philologica Pragensia*, 72–82.

BIRJULIN, N. A. – CHRAKOVSKIJ, V. S. (2001): Imperative sentences: theoretical problems. In: V. S. Chrakovskij (ed.), *Typology of Imperative Constructions*. München: Lincom Europa, 354 pp.

ZIFONUM, G. – HOFFMANN, L. – STRECKER, B., et al. (1997): *Grammatik der deutschen Sprache*, Bd. 2. Berlin – New York: Walter de Gruyter.

The editors reserve the right to reject unsuitable submissions and to request revisions. Each submission will be reviewed anonymously by two reviewers, not by the journal's editors.

OPRAVA

V KGA 02/2010, s. 75, pozn. 24 mělo stát: „Traduje se jeho“ (Gándhího) „výrok, že kdyby se křesťané chovali v souladu se svou vírou, hned by se dal“ (on, Gándhí) „pokřtít.“ Redakce se omlouvá autorovi i čtenářům za zavádějící „dali“.

Objednávka

Objednávka časopisu Korpus - gramatika - axiologie				
Odběratel	Název instituce:			
	Dodací adresa:			
	Fakturační adresa:			
	IČO / DIČ / NIP / VAT number:			
	IBAN:			
BIC (SWIFT):				
Objednávám	- zasílání kusu/kusů počínaje číslem			
	- jednorázové zaslání čísla v počtu kusu/kusů			
	s úhradou v měně:	Kč	€	USD
Další informace pro dodavatele:				
Dodavatel	Název instituce: Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta			
	Adresa: Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, ČR			
	IČO: 62690094, DIČ: CZ62690094			
	Bankovní spojení: Česká spořitelna, a.s., číslo účtu: 2733582/0800			
	IBAN: CZ65 0800 0000 0000 0273 3582			
BIC (SWIFT): GIBACZPX				
Datum:	Za odběratele:			
<p>Objednávku odešlete na adresu redakce: Korpus – gramatika – axiologie, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, KČJL, Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika, nebo elektronickou formou na adresu: kga@ujc.cas.cz.</p> <p>Cena bude objednateli fakturována ve zvolené měně: 60 Kč/ks + poštovné a balné (vč. DPH), nebo 11 €/ks včetně poštovného, balného a bankovního poplatku (bez DPH), nebo 15 USD/ks včetně poštovného, balného a bankovního poplatku (bez DPH).</p>				

Order form

ORDER FORM for <i>Korpus – gramatika – axiologie</i>				
Subscriber	Institution:			
	Delivery address:			
	Billing address:			
	IČO / DIČ / NIP / VAT number:			
	IBAN:			
BIC (SWIFT):				
Ordering information	- regular delivery of copy/copies, starting with issue No.			
	- single issue No., number of copies			
	currency of payment:	Kč	€	USD
Additional information for distributor:				
Distributor	Institution: Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta			
	Address: Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika			
	IČO: 62690094, DIČ: CZ62690094			
	Bank: Česká spořitelna, a.s.; Account no.: 2733582/0800			
	IBAN: CZ65 0800 0000 0000 0273 3582			
BIC (SWIFT): GIBACZPX				
Date:	Subscriber signature:			
<p>Order form should be mailed to: Korpus – gramatika – axiologie, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, KČJL, Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika, or electronically to the following address: kga@ujc.cas.cz.</p> <p>The price on the invoice will be quoted in the currency selected by the subscriber: 60 Kč/copy + shipping and handling (incl. DPH), or 11 €/copy, including shipping, handling, and a bank transfer fee (without DPH), or 15 USD/copy, including shipping, handling, and a bank transfer fee (without DPH).</p>				